

Egyptiläisten jumalat

Velimatti opittaja

Ra

eli Re on yksi vanhimmista muinaisessa Egyptissä palvotuista jumalista.

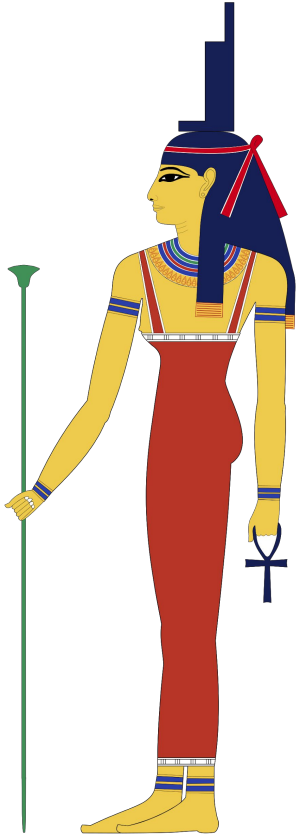
Ra oli auringonjumala ja kuvattiin yleensä egyptiläisessä taiteessa haukkapäisenä ihmisenä, jonka pään yläpuolella oli auringonkerä ja sitä ympäröivä käärme. Hänet kuvattiin kantamassa was-sauvaa.

Ra oli muinaisegyptiläisessä uskonnossa yksi tärkeimmistä jumalista. Muinaisegyptiläiset pitivät aurinkoa hyvin tärkeänä maansa hyvinvoinnin kannalta. Muinaisegyptiläisillä oli tapana selittää luonnossa tapahtuvia ilmiöitä jumaluuksien kautta. Auringon jumalia oli monia, mutta Ra nousi eniten palvotuksi auringon jumalaksi.

Faaraot halusivat kuolemansa jälkeen mahdollisimman lähelle Ra-jumalaa. Siksi pyramideista tehtiin teräväkärkisiä.

Ran silmä koettiin usein lähes itsenäiseksi jumaluudeksi, joka pystyi toimimaan oman tahtonsa mukaan. Ra lähetti myytissä silmänsä tuhoamaan ihmiskuntaa.

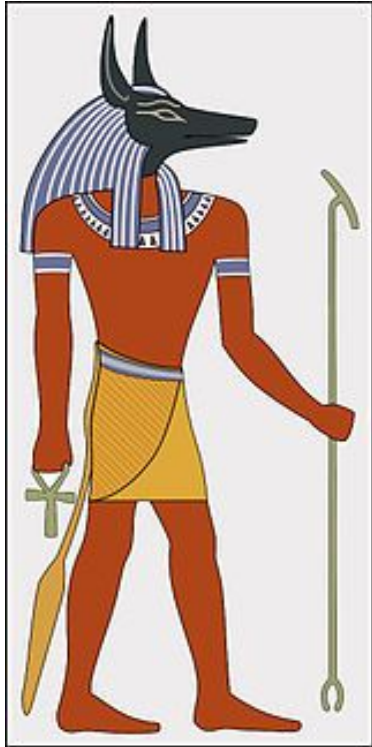
Isis - magianjumalatar, Osiriksen puoliso ja Horuksen äiti

Isis oli suuri äiti, kuolematon puoliso, taivaankuningatar sekä perheen ja perhearvojen puolustaja. Kaikista Egyptin jumalista Isistä palvottiin pisimpään, aina Kleopatran aikoihin asti.

Isis kuvataan naisena, jonka pään päällä on valtaistuinta symboloiva hieroglyfi. Hänet saatettiin myös kuvata Hathorin kaltaisena naisena, jolla on pään päällä auringonkehrä ja lehmänsarvet. Tässä muodossa häntä on vaikea erottaa Hathorista.

Anubis - kuolleiden ja muumioinnin jumala

Anubis oli muinaisessa Egyptissä palvottu kuolleiden ja muumioinnin jumala. Hänestä tuli myöhemmin koko maassa palvottu hautoja suojeleva, hautarituaaleja valvova ja vainajaa suojaava jumala, Osiriksen korvattua hänet kuolleiden jumalana.

Anubis kuvattiin alkujaan sakaalina ja myöhemmin yleensä sakaalipäisenä miehenä joka kantaa usein was-sauvaa ja ankh-amulettia

Anubiksen uskottiin keksineen palsamointitaidon, jotta Osiriksen ruumis saataisiin säilymään tämän kuoleman jälkeen.

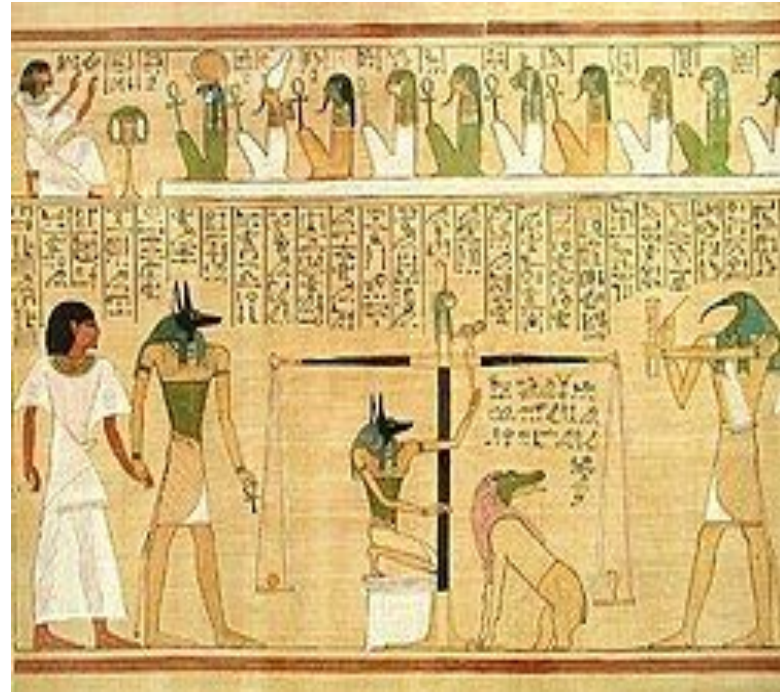
Anubiksen tärkeimmät tehtävät olivat vainajan ruumiin palsamoinnin valvominen, suun avaamisen seremonian symbolinen suorittaminen, vainajan suojeleminen demoneilta, vainajan johdattaminen tuonpuoleisessa Osiriksen tuomioistuimen eteen sekä sydämen punnitsemisen valvominen.

Myytin mukaan Anubis tunsu kaikki tiet niin maan päällä kuin tuonpuoleisessakin ja ajoittain hän ilmestyi eläinten hahmossa ohjaamaan eksyneitä.

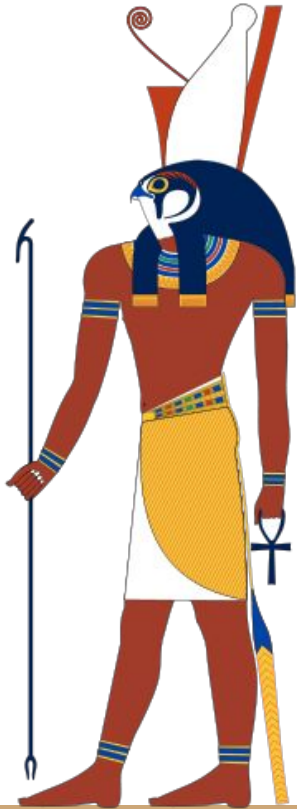
Kuolleiden kirja

Muinaiset egyptiläiset uskoivat, että kuoleman jälkeen sielu siirtyy tuonpuoleiseen, jossa vainaja kulkee vaarallisen matkan ohi hirviöiden ja liekehtivän järven jumalien luo sydämen punnitukseen. Vainaja varustettiin matkalleen hautaan tuoduilla ruoilla, huonekaluilla ja muilla tarve-esineillä. Vainajan mukaan laitettiin myös opaskirja, jota kutsutaan nykyään *Kuolleiden kirjaksi*. Rituaalin käytön alkuvaiheessa loitsut kirjoitettiin hautakammion seinille, mutta myöhemmin tavaksi vakiintui kirjoittaa loitsut papyruskääröön, joka sijoitettiin yleensä vainajan jalkopäähän. Loitsujen avulla vainaja selviäisi matkan vaaroista.

Varakkaammille vainajille saatettiin teettää oma Kuolleiden kirja. Köyhemmille vainajille laitettiin matkaan valmiita loitsuja, joihin lisättiin vainajan nimi. Kuolleiden kirja ei ollut vain pelkkää hieroglyfikirjoitusta, vaan kirjan kuvitus kertoi matkan vaaroista ja joissakin tapauksissa myös vainajasta kohtaamassa näitä vaaroja.

Horus - auringon ja taivaan jumala, Osiriksen ja Isiksen poika

Horus (tai *Hor*, "*joka on korkealla*" tai "*etäinen*") on auringon- ja taivaanjumala, joka kuvattiin usein haukanhahmoisena tai haukanpäisenä. Horus oli yksi vanhimmista ja tärkeimmistä jumalista.

Horus yhdistettiin vahvasti faraoon, jonka katsottiin olevan Horuksen edustaja maan päällä.

Horus on yksi vanhimmista Egyptissä palvotuista jumalista. Alun perin Horusta pidettiin taivaanjumalana, joka kuvattiin haukkana. Auringon ja kuun katsottiin olevan Horuksen silmät. Taivaanjumalan roolista juontui luontevasti Horuksen rooli auringonjumalana, joka tunnetaan 1. dynastiasta alkaen.

Horuksen äiti oli Isis ja isä Osiris.^[3] Horuksen uskottiin kostaneen isänsä kuoleman. Hänen uskottiin myös olevan läsnä faraoiden kruunauksessa ja pitävän heihin yhteyttä.

Osiris - Isiksen aviomies ja Horuksen isä, manalan jumala

Osiris (*Wsir* tai *Usir*, luultavasti "*mahtava*") oli yksi tärkeimmistä muinaisegyptiläisten palvomista jumalista, joka hallitsi kuoleman valtakuntaa, teki maan hedelmälliseksi ja mahdollisti kuolemanjälkeisen elämän. Osiriksen uskottiin ammoin olleen ihmishallitsija, joka opetti ihmisille sivistystä ja maanviljelystaidot.

Osiriksen palvonta tuli niin suosituksi, että se kilpaili jopa faraiden isän ja auringon jumalan Ran palvonnan kanssa. Taru Osiriksesta heijastaa muun muassa luonnon kiertokulkua.

Joka vuosi egyptiläiset saivat seurata miten heidän maansa, oltuaan kuivaan vuodenaikaan aavikon lailla kuollut, heräsi Niilin tulvien vaikutuksesta henkiin. Tapahtumien syyksi pantiin kahden jumalan, Osiriksen ja Sethin välinen taistelu. Aavikkomaan jumala Seteh yrittää joka vuosi vallata Osiriksen hallitseman Egyptin itselleen.

Osittain hän onnistuukin tappamalla Osiriksen, mutta tämä herää henkiin ja karkottaa Sethin takaisin aavikolleen.

Sobek - krokotiilijumala

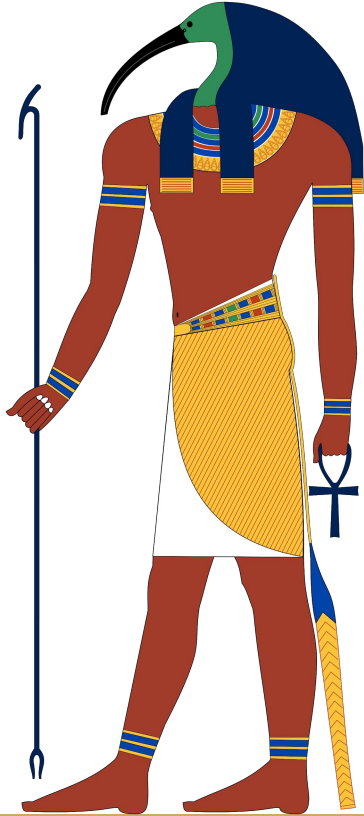

Sobek kuvattiin joko krokotiilipäisenä miehenä tai krokotiilina, jolla oli yleensä päässään sulin koristeltu kruunu. Sobekilla voi olla päänsä päällä myös uraeus-käärmeen ympäröimä aurinkokiekko. Hän kantoi yleensä was-sauvaa ja ankh-symbolia.

Sobekin uskottiin hallitsevan Niilin krokotiileja ja vesiä. Joidenkin myyttien mukaan Niilin vesi oli Sobekin hikeä. Herodotoksen mukaan Krokodilopoliksessa (Shedet) kasvatettiin pyhiä krokotiileja, joita pidettiin Sobekin ruumiillistumina.

Thot - kuun, magian, viisauden ja kirjoitustaidon jumala

Thot (*Djehuty*) oli palvottu kuun, magian, viisauden ja kirjoitustaidon jumala. Thotia pidettiin auringonjumala Ran kielenä ja sydämenä. Kuunjumalana Thotin uskottiin öisin ottavan Ran paikan tämän laskeuduttua tuonelaan.

Thot kuvattiin yleensä iibiksenä, iibispäisenä miehenä tai paviaanina. Usein Thot kuvattiin kirjoittamassa papyrukselle.

Thot oli tärkeä jumala koko Egyptissä. Hän vastasi tiedosta, kirjoitustaidosta, laskutaidosta, ajan laskemisesta ja osittain myös kuolleista. Thot oli myös kirjureiden, pappien ja lääkäreiden suojelija. Thot toimi erinäisissä rituaaleissa jumalten kirjurina, kirjaten ylös tapahtumat. Esimerkiksi Kuolleiden kirjan kohdassa, jossa vainajan sydän punnitaan, Thot merkitsee tuloksen muistiin.

Thotin katsottiin keksineen hieroglyfit sekä laskutaidon. Kreikkalaiset yhdistivät Thotin Hermes-jumalaan, ja uskoivat tämän keksineen lisäksi mm. astrologian, astronomian, geometrian, maanmittauksen ja lääketieteen.

Hathor - lehmäjumalatar, Horuksen ja kulloisenkin faaraan äiti

Hathor kuvattiin yleensä naisena, jonka pään päällä oli lehmänsarvet, joiden välissä oli auringon kehrä.

Hathor oli yksi varhaisimmista Egyptissä palvotuista jumalista ja hänen palvontansa jatkui pitkälle Kreikkalais-roomalaiseen kauteen. Hathorilla oli monia rooleja mm. taivaan jumalattarena sekä hautausmaiden suojelijana. Hänet yhdistetään monesti myös äiteyteen ja imetykseen. Hathorin vastuulla oli myös rakkaus, musiikki ja tanssi. Lisäksi hän auttoi sairauksissa ja määräsi ihmisen kohtalon heidän syntymähetkellään.

Hathorilla oli myyteissä myös tuhoisa puoli: erään myytin mukaan Hathor alkoi surmata ihmiskuntaa kostaakseen aurinkojumalan puolesta, ja jumalat joutuivat estämään ihmiskunnan hävittämisen juovuttamalla Hathorin, joka vaipui uneen

Amon - jumalten kuningas ja auringonjumala

Amon tai **Ammon** ("*salattu*" tai "*kätetty*") oli muinaisessa Egyptissä palvottu auringon jumala, jonka palvonta keskittyi pääasiallisesti Thebaan.

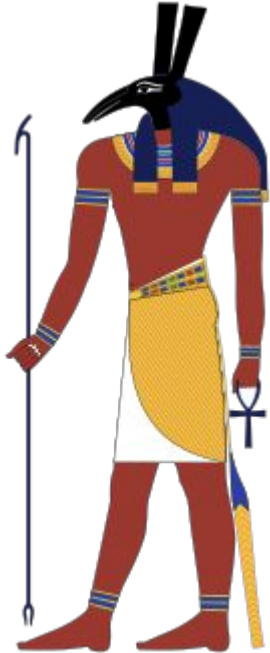
Amon oli yksi kahdeksasta luojajumalasta. Alun perin Amon oli ilman ja tuulen jumala, sittemmin myös hedelmällisyyden.

Sana *amon* tarkoittaa yleensä "salattua", "kätettyä". Amonin todellisen nimen ja ulkomuodon uskottiin olevan ihmisille näkymättömiä. Myöhemmin aikoina Amonin ryhdyttiin tulkitsemaan *mon*-sanaan, joka tarkoittaa "pysyvää", "kestävää" tai "ikuista".

Amon kuvataan valtaistuimella istuvana miehenä, sammakkopäisenä miehenä, uraeus-päisenä miehenä, apinana tai jalustalla kyykistyvänä leijonana. Yleisin muodoista oli valtaistuimella istuva mies, jolla on kruunussaan kaksi korkeaa sulkaa ja joka kantaa usein was-valtikkaa ja ankh-amulettia. Amon kuvattiin myös usein Min-jumalan hahmossa, joka edusti hänen hedelmällistä puoltaan. Amonin pyhiä eläimiä olivat pässi ja hanhi, mutta häntä ei koskaan kuvattu niiden hahmossa.

Amonin pääpyhäkkö oli Karnakin temppeli Thebassa. Kokonaisuutena se on suurin ihmiskunnan rakentama uskonnollinen rakennus.

Seth - kaaoksenjumala, Nephtysin veli ja puoliso

Seth oli muinaisessa Egyptissä palvottu aavikon ja kaaoksen jumala.

Seth kuvattiin usein miehenä, jolla oli erikoinen seth-eläimen pää. Seth-eläimellä on suorat neliskulmaiset "aasinkorvat", terävä, suippo kuono ja haarautunut häntä. Sitä ei ole pystytty yhdistämään mihinkään nykyiseen eläinlajiin, joten se on joko täysin kuvitteellinen, vielä tuntematon laji tai kuollut sukupuuttoon tuhansia vuosia sitten. Joskus Seth kuvataan pelkästään Seth-eläimenä. Seth kantaa muiden miespuolisten jumalten tapaan yleensä was-sauvaa ja ankh-symbolia

Häntä kutsuttiin joskus Pohjoisen taivaan herraksi. Osiriksen myytin noustua suosioon Sethistä tuli pahuuden ruumiillistuma, koska myytissä hän tappoi veljensä Osiriksen. Seth oli kuitenkin hyvin tärkeä, sillä hän auttoi torjumaan aurinkolaivaa manalassa uhkaavan Apep-käärmeen.

Ammit - ei ollut palvottu jumala vaan kuolleidennielijä

Ammit oli vainajien sieluja syövä peto, ´luunsyöjä´ tai ´sydänten syöjä´ jonka ruumis oli yhdistelmä vaarallisten eläinten ruumiinosia: krokotiilin pää, leijonan harja, gepardin etu- ja virtahevon takaruumis. Egyptiläiset pitivät Ammitia jonkinlaisena paholaisena, koska ruumis koostui kaikista eläimistä, joita egyptiläiset pelkäsivät.

Muinaisessa Egyptissä ihmiset uskoivat, että kuoleman jälkeen ihminen joutuu jumalten tuomariston eteen. Siellä vainajan sydän punnitaan vaa´alla toisessa kupissa sydän ja toisessa totuuden jumalatar Maatin sulka. Mikäli sydän oli kevyempi kuin sulka, osoitti se vainajan olleen rehellinen ja hyvä elämässään. Näin vainajalla oli mahdollisuus päästä tuonpuoleiseen. Mikäli taas vainajan sydän oli sulkaa painavampi, joutui vainaja hirmuisen Ammit-pedon kitaan.

Ammitin tehtävä ei kuitenkaan ollut palvella pahuutta, vaan päinvastoin. Jos Ammit jonkun kitaansa ahmaisi, oli tämä sen ansainnut.

Ammit oli olemassa pääasiassa palvellakseen Osirista ja suojellakseen tämän valtakuntaa, ei erityistä Ammitin palvontaa tai kulttia ole ollut.

Egyptian gods

